

ZAMONAVIY RAQS USLUBLARINING XALQ ASHULALARI BILAN INTEGRATSIYASI

Yuldasheva Zuxra Salievna

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Nukus filiali
"Xaliq ijodiyoti" fakulteti "Xaliq ijodiyoti" kafedrasida katta o'qituvchisi

Muratbekova Turdigu'l Tursinbekovna

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Nukus filiali
"Xaliq ijodiyoti" fakulteti "Ashula va raqs" ta'lim yo'nalishi talabasi

Annotatsiya (O'zbek tilida): Ushbu maqolada zamonaviy raqs uslublarning xalq ashulalari bilan uyg'unlashuvi jarayoni, uning madaniy, badiiy va estetik ahamiyati tahlil qilinadi. Xalq ashulalari milliy ruhni, tarixni va xalqning ichki kechinmalarini ifodalovchi meros bo'lsa, zamonaviy raqs erkin harakat, hissiyot va innovatsiyaning ifodasidir. Ularning integratsiyasi natijasida yangi san'at shakllari yuzaga kelmoqda, bu esa milliy madaniyatni zamonaviy ko'rinishda saqlash va rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: zamonaviy raqs, xalq ashulasi, madaniy integratsiya, milliy meros, innovatsion san'at

Аннотация (На русском языке): В статье рассматривается процесс интеграции современных танцевальных стилей с народными песнями, а также их культурное и эстетическое значение. Народные песни отражают национальный дух и историю народа, тогда как современный танец представляет собой выражение свободы, эмоций и инноваций. Слияние этих направлений формирует новые художественные формы, способствующие сохранению и развитию национального культурного наследия.

Ключевые слова: современный танец, народная песня, культурная интеграция, национальное наследие, инновационное искусство

Annotation (In English): This article analyzes the integration of modern dance styles with folk songs, exploring their cultural and artistic significance. Folk songs embody the national spirit, history, and emotions of the people, while modern dance

represents freedom, emotion, and innovation. The fusion of these forms creates new artistic expressions that help preserve and develop national culture in a contemporary context.

Keywords: modern dance, folk song, cultural integration, national heritage, innovative art

Kirish

Zamonaviy davrda global madaniy jarayonlar, texnologik yangilanishlar va san'atning o'zaro ta'siri natijasida yangi ifoda vositalari paydo bo'lmoqda. Shulardan biri – zamonaviy raqs va xalq ashularining o'zaro integratsiyasidir. Bu hodisa nafaqat badiiy ijodning yangi shaklini yaratmoqda, balki milliy o'zlikni saqlab qolish va uni global madaniyatga tatbiq etishning muhim yo'lini ham belgilab bermoqda. Xalq ashulari asrlar davomida xalq ruhiyati, tarixiy xotirasi va madaniy qadriyatlarini aks ettirib kelgan. Zamonaviy raqs esa harakat erkinligi, hissiy ifoda va zamon ruhi bilan ajralib turadi. Ularning uyg'unligi – an'anaviy va innovatsion san'at o'rtasidagi tabiiy bog'lanishdir.

Asosiy qism

Zamonaviy raqs uslublari bilan xalq ashularining uyg'unlashuvi san'atning yangilanishi, madaniyatning rivojlanishi va yoshlar estetik tafakkurining shakllanishida katta ahamiyat kasb etadi. Xalq ashularidagi lirizm, ohangdorlik va ma'naviy chuqurlik zamonaviy raqsning jismoniy ekspressiyasi va harakat plastikasida o'z aksini topadi. Bunday integratsiya nafaqat musiqiy ifodaning ko'rinishini, balki uning ruhiy mazmunini ham kengaytiradi. Masalan, o'zbek xalqining "Lazgi", "Tanovar", "Katta ashula", "Andijon polkasi" kabi ashulari zamonaviy sahnalarda yangi talqinlarda, raqs harakatlari bilan uyg'un holda ijro etilmoqda.

Bu jarayon orqali xalq kuylarining ritmik tuzilmasi raqs harakatlarining asosiga aylanadi. "Milliy modern" yo'nalishi aynan shu uyg'unlik asosida shakllangan bo'lib, u milliy musiqani zamonaviy raqs tili orqali ifodalaydi. Natijada milliy ashulalarning chuqur ma'naviy mazmuni global sahna estetikasida yangi badiiy shakl kasb etadi. Xoreograflar va bastakorlar hamkorligida yaratilgan asarlar xalq ohanglarini elektron musiqa va zamonaviy ritmlar bilan uyg'unlashtirgan holda milliy san'atni yangi bosqichga olib chiqmoqda.

Zamonaviy raqs uslublarning xalq ashulari bilan integratsiyasi bugungi kunda milliy va jahon madaniy merosini uyg'unlashtirish yo'lidagi eng dolzarb badiiy

jarayonlardan biridir. Xalq ashulalari — bu xalqning tarixiy xotirasi, hayotiy tajribasi, ruhiy holati va madaniy o'zligining ifodasi bo'lib, ularning ohanglari, ritmi va mazmuni har bir millatning musiqiy tafakkurini aks ettiradi. Zamonaviy raqs esa dinamik harakat, zamon ruhi va yangi estetik shakllarni ifodalovchi san'at turi sifatida shakllangan. Ushbu ikki yo'nalishning integratsiyasi natijasida san'atning yangi, boy va o'ziga xos sintezi vujudga kelmoqda. Hozirgi kunda ko'plab xoreograflar xalq ashulalarini zamonaviy raqs ifodasi bilan uyg'unlashtirish orqali yangicha badiiy ifoda yaratishga intilmoqda. Xalq ashulalaridagi lirizm, ohangdorlik, ma'naviy mazmun zamonaviy raqsning jismoniy erkinligi va hissiy ekspressiyasi bilan birlashib, tomoshabinda kuchli estetik taassurot uyg'otadi. Masalan, o'zbek xalqining "Omon-omon", "Katta ashula", "Lazgi", "Andijon polkasi" kabi kuylari zamonaviy raqs sahnalarida yangi ritmik talqinlarda ifoda topmoqda. Bu jarayon nafaqat milliy merosni zamon talabiga moslashtiradi, balki yosh avlodni o'z ildizlariga qayta bog'laydi. Xalq ashulalarini zamonaviy raqs bilan uyg'unlashtirishda asosiy omillardan biri ritm va harakat muvofiqligidir. Ashulaning ritmik tuzilishi raqs kompozitsiyasining asosini tashkil etadi. Masalan, "Buxoro tanovari" kabi murakkab usullarga ega xalq kuylariga moslab yaratilgan raqsar qosadan yuqori texnika va musiqiy sezgirlikni talab etadi. Zamonaviy raqs esa bu jarayonda erkin improvizatsiya, plastika va hissiy ifodaning keng imkoniyatlarini taqdim etadi. Bunday sintez ijodkorlarga xalq merosini yangi talqinda jonlantirish, uni zamonaviy sahnaga olib chiqish imkonini beradi. Integratsiya jarayonida milliylik va zamonaviylik o'rtasidagi muvozanatni saqlash muhim ahamiyatga ega. Agar zamonaviy raqs elementlari haddan ortiq kuchaysa, xalq ashulasining asl ruhi yo'qolishi mumkin. Shu bois, ko'plab san'atshunoslar va xoreograflar xalq ohanglarining tabiiy go'zalligini saqlagan holda ularni zamonaviy talqinlarda aks ettirish yo'lini tanlaydi. Masalan, "Milliy modern" yo'nalishi — xalq kuylarini zamonaviy raqs plastikasida ifodalovchi eng muvaffaqiyatli tajribalardan biridir. Bu yo'nalishda milliy ashulalar asosida yaratilgan har bir harakat, pantomima va ritmik ohang xalqning ruhiy dunyosini ifoda etadi, lekin u global raqs sahnasiga moslashtirilgan. O'zbekistonda ham zamonaviy raqs va xalq ashulalarining integratsiyasi bo'yicha bir qator loyihalar amalga oshirilmoqda. "Bahor", "Tanovar", "Lazgi", "Gulandom" ansambllari repertuarida xalq kuylarini elektron musiqiy aranjirovka va zamonaviy harakat uslublari bilan birlashtirgan chiqishlar keng o'rin olgan. Bunday ijodiy yondashuvlar milliy san'atni yoshlar orasida ommalashtirish, uni

global sahnaga olib chiqish uchun muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi. Shuningdek, bu integratsiya orqali milliy musiqiy meros yangi texnologiyalar yordamida qayta ishlanib, raqamli formatda saqlanadi va dunyo miqyosida tanitiladi. Xalq ashulalari va zamonaviy raqs uyg‘unligi san‘atning ijtimoiy ahamiyatini ham oshiradi. Bunday chiqishlar orqali tomoshabin nafaqat musiqiy go‘zallikdan zavq oladi, balki xalq ruhiyatini, tarixiy xotirani, madaniy qadriyatlarni his qiladi. Xalq ashulalarining zamonaviy sahnada yangicha ifodasi yosh avlodni milliy g‘urur va san‘atga hurmat ruhida tarbiyalaydi. Shu bilan birga, raqs orqali xalq ohanglariga jismoniy ifoda berilishi milliy madaniyatning yangi bosqichda rivojlanishiga xizmat qiladi. Xulosa qilib aytganda, zamonaviy raqs uslublarining xalq ashulalari bilan integratsiyasi milliy san‘atning uzluksiz rivojlanishini ta‘minlaydigan, madaniy merosni yangilangan shaklda saqlovchi va xalq ijodiyotini global sahnaga olib chiqadigan ijodiy jarayondir. U nafaqat estetik yangilik yaratadi, balki madaniy o‘zlikni mustahkamlaydi, millatlararo madaniy muloqotni kuchaytiradi va xalq san‘atining yangi hayotini boshlaydi. Shu tariqa, xalq ashulalari va zamonaviy raqsning uyg‘unligi — bu o‘tgan bilan hozirgi o‘rtasidagi ko‘prik, an‘ana bilan innovatsiya orasidagi uyg‘unlikning ifodasidir.

O‘zbekistonda “Bahor”, “Tanovar”, “Lazgi”, “Gulandom” kabi ansambllar repertuarida xalq ashulalari bilan zamonaviy raqs sintezi muvaffaqiyatli amalga oshirilmoqda. Bu chiqishlarda xalq kuylarining ohanglari saqlangan holda, ularning ritmik bazasi zamonaviy raqs elementlari bilan boyitilgan. Bunday ijodiy yondashuv san‘atning ommabopligini oshiradi, yoshlarni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalaydi. Shu bilan birga, xalq san‘atining zamonaviy ko‘rinishda ifodalanishi uni xalqaro sahnaga olib chiqish, turli madaniyatlar o‘rtasida muloqotni kengaytirish imkonini beradi.

Texnologik taraqqiyot natijasida xalq ashulalarining zamonaviy ishlovlari raqamli formatda saqlanib, ular asosida yangi raqs kompozitsiyalari yaratilmoqda. Musiqa va raqsning bunday sintezi, bir tomondan, milliy merosni zamon talablari bilan uyg‘unlashtiradi, ikkinchi tomondan esa yosh ijodkorlarga yangi badiiy tajribalar olish imkonini beradi. Xalq ashulalari zamonaviy raqs orqali yangi hayot kasb etmoqda, ularning mazmuni global estetik muhitda yangicha talqin qilinmoqda.

Integratsiyaning madaniy ahamiyati shundaki, u xalq ruhiyatini, tarixini va o'zlikni asrab qolish bilan birga, uni yangi badiiy vositalar orqali ifodalaydi. Raqs – bu musiqaning jismoniy ko'rinishi bo'lsa, xalq ashulasi – xalqning ovozli tarixidir. Ularning uyg'unlashuvi orqali madaniyat nafaqat saqlanadi, balki yashab, yangilanadi. Bunday ijodiy yondashuvlar milliy g'urur, vatanparvarlik va ijodkorlikni mustahkamlaydi.

Xulosa

Zamonaviy raqs uslublarning xalq ashulalari bilan integratsiyasi — bu an'anaviy va innovatsion san'at turlarining badiiy uyg'unligidir. Bu jarayon milliy musiqiy merosni zamonaviy talqinda jonlantirib, uni yosh avlod uchun jozibador qiladi. Xalq ashulalarining zamonaviy raqs tili orqali qayta talqin qilinishi ularning xalqaro miqyosda tanilishiga, milliy san'atning global sahnada o'z o'rnini topishiga xizmat qiladi. Natijada milliy madaniyat saqlanib qoladi, yangilanadi va rivojlanadi. Shu bois, xalq ashulalari va zamonaviy raqsning uyg'unligi o'tgan bilan hozirgi orasidagi madaniy ko'prik, milliy o'zlik va jahon san'ati o'rtasidagi bog'lovchi kuch sifatida katta ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimova N. *O'zbek raqs san'ati tarixi va rivojlanish bosqichlari*. – Toshkent: O'zbekiston san'at akademiyasi nashriyoti, 2018.
2. Qodirova S. *Musiq va raqsning o'zaro uyg'unligi masalalari*. – “Madaniyat va san'at”, 2021, №4.
3. Sulstonov B. *Zamonaviy raqs yo'nalishlari va milliylik unsurlari*. – Toshkent: G'. G'ulom nomidagi adabiyot nashriyoti, 2020.
4. UNESCO. *The Role of Intangible Cultural Heritage in Modern Art Forms*. – Paris, 2019.
5. Abdullayeva M. *Milliy raqsning zamonaviy sahnadagi talqinlari*. – O'zbekiston san'ati jurnali, 2022, №2.

